

БРОЈ 10 ЛЕПТА

НАРОД

Рукописи се не враћају.

Огласи и белешке наплаћују се по погодби.

Редакција је у улици Франковој бр. 20.

Главни уредник
ДРАГ. С. ГОГИЋ

Народ“ излази свакога дана по подне.

Штампарија се налази у Франковој улици бр. 20.

Власник
КРСТА Љ. МИЛЕТИЋ

Разговор са Краљем Петром

I

Познати амерички новинар г. Е. Маршал објавио је у америчкоме листу „Питсбург Деспч“ разговор, који је имао са Његовим Велвчанством Краљем Петром. Тај разговор који је објављен и у великом броју енглеских и америчких листова у целини гласи овако:

Борба Србије за Слободу

„Мој народ је бројао више од 4 милиона душа у почетку овога рата а данас није остало ни два и по милиона — рече поштовања достојни Српски Краљ. »Од тога броја отерано је и одведено у робство око 200.000 и то одвођење Аустријанци називају депортацијом. Зар је онда чудо што о томе говорим са великом тугом«.

Лице Краља избраздано је дубоким борама. На његовом лицу могу се читати велики болови. Готово цео свој млади живот провео је као изгнаник. Када је позван на престо, био је већ зашао у зреле године. Краљ је мршав и висок, његова коса и брада беле се као снег. Пре рата он је носио само бркове а у Србији брада се пушта у знак велике жалости за изгубљеним драгим и милим. Једини Бог зна колико Краљ Петар дубоко жали и оплакује судбину свога народа.

»Провео сам већи део свог живота у једној републици«, рече Краљ. »Једна од најмилијих успомена моје младости јесте борба у којој сам учествовао, борећи се за велику Француску, која се сада бори за нас са оним истим непријатељем са којим се и ми боримо. Тада сам се ја борио противу Пруса за њих, данас Французи ратују противу Пруса за мене и мој народ, за себе и човечанство. Нека би Бог благословио француски народ. Енглеска је земља слобода, Италија је слободна, Америка слободна. То је борба слободних народа«.

»И пошто сам готово цео свој живот провео у једној републици, ја сам задовољан што сада нисам ништа друго до један крунисани председник републике и то ми је председништво далеко милије него моја кру-

на. Ја нисам један од оних старинских краљева, оних у рђавом смислу. Ја сам горд што сам ја Краљ у оном истом смислу у коме је и енглески краљ Ђорџе — што сам Краљ једног слободног народа. Ја сам једини Краљ у Европи кога је народ изабрао«.

»Овај је рат, борба слободних људи противу не слободних. Србија је била слободна и Аустрија је напала; Француска је слободна и беше нападнута од Немачке. Енглеска је слободна и Немци, рђаво појмајући реч »слобода«, мислили су да се она неће борити за слободу других слободних људи. Италија је слободна па и Русија је сада слободна. Тако у овом светском рату на једној страни су људи слободни, а на другој неслободни.

»Кад сам дошао на краљевски престо моје Србије нашао сам је малу, слободну изнутра, али прикљештену са обе стране циновским аутократским државама — Аустријом са севера и Турском са југа. Изгледа ми право чудо, како је ова тако мала држава могла да очува своје демократске идеале уз пркос огромног утицаја који је природно, а често пута и злурадо, деловао кроз многе године на нас.

»Као Краљ ја сам имао једну једину дужност, да будем израз владе и жеља мога народа, који ме је изабрао за свога краља. Ти идеали мога народа тежили су да Србин живи у својој земљи у миру и по својој воле своја поља, зелене шуме и кршчеве и није желео ништа туђе. Идеал мога народа беше да обрађује своју богату земљу, а то је знао тако лепо да ради, и био је срећан у своме роду. Мој народ је био, па и данас је, мудар земљорадник и љубитељ природе. Допустите да ударим на ово нарочито гласом: наша прва жеља био је мир. Неслобођено српско племе

»Друга наша је жеља била да побољшамо судбину оне наше браће по крви, која су тако дуго била заробљена под суровим и неверничким турским режимом као и под насилничким режимом Аустрије. Треба се само опоменути да у почетку овога рата беху само три милиона Срба сло-

бодни у својој драгој отаџбини, а девет милиона беху у туђини повијајући се под страшним порезима и подвесећи сва могућа унижења. Никада ми нисмо престали да се надамо, да ћемо их ослободити и ако су робовске окове носили више од 500 година.

Године за годинама су пролазиле, а наша браћа су подносила све веће муке под својим господарима. 1912 године ми смо били нагнани на борбу са Турском да би извојевали права и за те чланове наше породице. У тој борби ми смо ослободили онај део Србије још неслободан као и део Мађедоније.

»Допустите ми да овде баћим мало светлости на прави карактер те »хришћанске« аустријске владе, која тако ревносно извршава формалне обреде римокатоличке цркве и чији је цар био уобичајио да сваког Великог Петка опере ноге дванаесторици старих сељака — онда, дакле, када смо у 1912 години пошли да се боримо са мухамеданцима и ослободимо своју браћу, бечки листови донеше једну молитву позивајући свемогућег Бога да помогне турско оружје, мухамеданце, једну нехришћанску војску и да им подари победу над нама, малом хришћанском државом, која се борила за слободу своје браће.

ЗВЕЗДИЦЕ

У једним новинама у жару се дотерало до ове реченице: »При уласку у Србију треба извршити реорганизацију карактера«...

Камо регрутна комисија?
Гаргантуа

ЛОНДОН. — Из Оде се телеграфишу »Гајм-су«, да су добро обавештени кругови мишљења, да положаји, који држе руско-румунске трупе, допуштају румунском двору и влади да проведу зиму у Јашу.

У ВЕНЕЦИЈИ

—
Лондон, 13. нов.

Дописник листа »Асо-сјетед Прес« на италијанском фронту телеграфише: У главно штаб је приспео гласник, кога је послао Ка-

рол, амерички конзул у Венецији. Он прича да је стање у Венецији мирно, да су све радње отворене и да послови теку уредно. Одбрана вароши је врло снажна, тако да јој непријатељски аероплани не могу приступити.

БЕДА У ДУБРОВНИКУ

Пре неколико дана један наш пријатељ добио је од своје мајке из Дубровника писмо, из кога видимо ове најинтересантније пасусе:

Дубровник, 13. авг. 1917.
Драги....

»Прогонства су мало попустила. Рекло би се пуштају нас да дахнемо душом. Раније било је грозно. Нијесмо смјели један другог у очи да погледамо; нико није био сигуран кад легне да неће сутра да осване у тамници. Бићеш чуо да су многи несретници пострадали. Многи су од њих изгубили по тамницама здравље и сад као су једном ногом у гробу, »помиловили« су их. Многе наше фамилије биле су иселене неће горе у Аустрију и Мађарску и још им нијесу дозвољили да се врате дома. Неки су морали да распродају све што су имали и да под старост напусте наш јакни град. Дубровник је у очајању, тужан, суморан, пуст — изгледа као село«...

»Што се тиче хрне, стање је да не може бити горе. За срећу нашу научила смо се на невољу и у њој смо очврснули. Цијана је пуста. За

луду је и мислити да би се на њој могло што наћи. А да би се ипак нешто уграбило (јер о куповању не може више да буде ни говора), морамо да се джемо прије зоре и да икмо по неколико километара изван града у сусрет сељанкама које иду на пијацу.

»До сад смо још некако могли да прођемо, и како ћемо ове зиме, на то не смјем ни да мислим, јер ме хвата страх«..

ОКО КАМБРЕА

—
Лондон, 13. нов.

Дописник »Дејли Телеграфа« у енглеском главном штабу телеграфише:

После пада Хинденбургове линије, немачка команда, свесна онога што фатално мора доћи, послала је журво аутомобилима појачања из логора у близини Камбреа.

Немци су трпели тако снажан притисак да су морали одмах да крену читав логор сакатих и болесних, и да их баце у борбене редове, што је чинило изглед глупог и грубог напада. Људи су били још сувише болесни, а да би могли издржати.

Међу другим трупама и старијим војницима, који су скоро послати у борбене редове налазио се и један батаљон прве резервне гарде, која је послата из Ланса. Оне су извршиле један врло јак противнапад северозападно од Менсера.

Непријатељска пешадија се бацила у збијеним масама као 1914 године, али је уништена миграљском ватром.

Други напад је извршен близу Маркоана, али без икаквог резултата.

ПРЕТЊА С ЛЕЂА

10. децембра, 1916. јавио је депешом Теотокис да Фалкенхаузен очекује у Берлину одлуке, које ће се донети у Атини. У случају да Грчка остане неутрална он ће отпутовати у Подградец; али ако Грчка буде прекинула односе са Споразумом он ће отићи на аероплану у Ларису.

30. децембра, 1916. послао је Теотокис у Атини Золакастасу ову депешу:

»Видео сам Цимермана и тражио од њега да напад отпочне што је могуће пре. Рекао сам му да желимо најзад да будемо на чисто, хоће ли се ова офанзива предузимати. Он ми је одговорио, да је он лично за офанзиву, али да све зависи од Хинденбурга, коме је он то саопштио. Ако се са одговором буде одуговлачило, онда мислим да треба да радимо онако како нам сопствени интереси налажу, без других обзира, имајући на уму, да смо поднели већ доста жртава и да ми не можемо упропастити династију и земљу за лепе очи ових овде«.

2. јануара, 1917. Золакастас је послао грчком посланику у Берну ову депешу:

»Изводите доставити посланику у Берлину депешу њиховог величанства за Кијера. Шаљемо вам своје срдачне жеље за нову годину. Нека вам Бог подари нове победе и мир! Стање је врло озбиљно. Хлеба има само још за петнаест дана.

Дрска нота. Настављањем блокаде хоће да нас натерају да помремо од глади. Захтевали су од нас да честитамо Румунији на њеним сјајним победама«.

—
Тино, Софија.

Софија Вилему II:
10 јануара, 1917. — Од свег срца ти захваљујем на депешама; али ми оскудевамо у намирницама и муницији да би смо могли издржати до краја таквог предузећа. Ми смо, дакле, приморани да се уздржимо сваке офанзиве.

Не можеш ни замислити у каквом сам расположењу и колико патим. Нека ове без-

божје свиње најзад добију заслужену казну.

Љуби те твоја усамљена сестра, која се нада бољим данима.

Краљица је такође слала нашим непријатељима и обавештења о нашим снагама. У једној депеши јавила је Фалкенхаузену:

«Савезници немају авиоплана. Што су имали скрали су. Они се труде да број својих ефектива у Македонији попу на 800000.»

Софија Вилему II:
26 јануара, 1916 — Шаље мо ти своје срдачне жеље првином твог рођендана. Са дивљењем пратимо велике догађаје које си ти остварио на суви и на мору. Нека ти Бог подари славну победу над нашим срачним непријатељем. Почаствовао су нас искрцавањем 40 Сенегалаца, који долазе да чувају француско посланство. Дивна слика цивилизације!... Поздрав од Тина»

Ово је историја ових депеша, које је објавила Хавасова Агенција.

Има око две године како је бивши грчки краљ тражио и добио од министарства спољних послова шифровани законик од 1884, који није више био у употреби. Теотокис, посланик у Берлину, имао је сличан речник. Тако је телеграфом без жица, употребљавајући каблове преко послиства у Риму и Берну, а у земљи користећи се телеграфском мрежом, која је неко време ишла преко Битоља, отпочела измена депеша између двора и Теотокиса. Дешифровање депеша у Атини вршили су краљев секретар Родис и Теотокис, краљичин секретар. Оригинал су открити у архивама телеграфских станица. Шифру је открио Негропонт, бивши аташе у Бечу.

ДОБИТ ОД ЈЕДИНСТВА

Вашингтон, 13 нов.

Овде је са великим задовољством примљена вест о саставу вишег ратног савета. Сви су су мишљења да је Италија настрадала због недовољног јединства између Француске, Енглеске и Италије у војним операцијама. Тако се што не би могло десити да је било једне највише власти да управља комбинованим савезничким операцијама.

ТУРЦИ И НЕМЦИ

Париз, 13 нов.

Генерал Шериф паша изјавио је у »Матену« да је Вилем II ишао у Цариград само да би подигао пали престиж одбора »Уједињење и »Напредак«. Даље пише Шериф паша:

»Пустимо да говори Немац, који се не крије иза псеудонима, цариградски дописник »Келнише Цајтунг« у 1915-1916, др. Хари Штурмер.

»У Галипољу, турски официри јако испољавају шовинизам, који није ни најмање герма-

нофилски. Сазнао сам ствари много горе: о конфликтима који су избијали због питања: ко је компетентан? питања која су расправљана жучно и шовинистички од стране немачких и турских команданата и подручних официра, која су се завршавала претњама, ако не и тучом. Али све је ово безначајно према стварима које се дешавају на другим турским бојиштима.»

»Нећемо претерати ако кажемо да међу правим Турцима — овде треба потпуно апстраховати Грке и Јермене — три четвртине мушке интелигенције и готово све жене, које учествују у овом рату са својим осећањима, наставили су у пркос свему да буду франко-англофили: »Кад ћемо се ослободити шваба? Кад ће опет доћи наши пријатељи Енглези и Французи?«

Овако мисле Турци. А шта каже Немац изнео сам такође. Да закључим:

Турска очекује Савезнике као своје ослободиоце. Она је готова да дочека као спасиоце и турске либерале, који се налазе одавно у изгнанству, исто као и 1908 када се одушевљавала младотурцима. Турска је увучена у овај рат против њених традиционалних пријатеља, под изговором да је њен национални живот у опасности.

Јели данас могуће да букне револуција у Турској против комитета »Уједињење и Напредак« и против немачке војске, на чију се силу комитет ослања?

Оставимо да на ово питање одговори исти Немац, чије смо мишљење напред навели:

»У Турској је могућа само војна револуција и то чисто политичка, коју би покренули боље обавештени официри, који више не верују у победу.»

„ПРИЈАТЕЉИ“

Рим, 13 нов.

Немци се труде да задобију италијанско становништво врло провидним средствима. У првом прогласу, који је упутио Макензен становништву у Удине, каже се: »Ми смо дошли као пријатељи а не као непријатељи. Удине ја прва варош коју смо ослободили од енглеског јарма.»

БОРБА НА ПЈАВЕ

Рим, 13 нов.

Огроман непријатељски напор био је на целом фронту 9. новембра. Непријатељ је одбијен после врло упорних бораба, у којима

су положаји наизменично губљени и добијани. Више од шест немачких дивизија бачено је у борбу и оне су претрпеле страшне губитке.

Напад је био управљен на висораван Азјаго, како би себи отворили пут у долину Бренте; други пак напад био је на Пјаве, да нас натерају да оставимо реку и да се спустимо у равницу.

Непријатељ није могао да постигне ниједан од својих циљева. Између Бренте и Пиаве четири дивизије су упорно нападале наше положаје, које смо одржали.

Борба почела 9. у ноћ настављена је и преко дана. Крваве борбе биле су око положаја Монте Тас, Томба Ферери и Каприти, који су прелазили из руку у руке, али су најзад остали у нашим рукама. Сви непријатељски против напади, да поверте ове положаје, одбијени су.

САМУИЛОВ ГРОБ

Лондон, 13 нов.

За време борбе у северозападном делу Палестине, непријатељ је бомбардовао чувену мошеју, у којој се, по предању налази гробница пророка Самуила, док су наше трупе брижљиво избегавале да је опште.

Наша коњица која се приближила Бентунији 8. новембра, морала се повући због јаких против напада а сада држе Бветур Ел Фока, више Бетхорона.

САОПШТЕЊА

Славко Ђорђевић, штаб брдског пука бр. п. 801 моли да му јави своју адресу наредник Петар Ђурковић из Београда.

Воја Лазаревић пол. писар из Штвина, Тодор Митковић конд. поште из Пјота, Стеван Цекић писар из Скопља и Душан Николић трговац из Сталаћа да јаве адресе Душану Поповићу — Стрижевском, бр. п. XX, ради доставе писма.

Васа Д. Костић бр. п. 216. моли Јована Дубљевића чиновника да му достави своју адресу.

Стева, Тома и Младен, браћа Смићић обв. посл. одбране, да се јаве Петру Дедаћу, допун. команда бр. п. XX.

Ко шта зна о Добрици Урошевићу из М. Крчмара, нека извести Саву Урошевића проф. Колова бр. п. 48.

Никола Николић, телеграф. одељења бр. п. 999, моли овога код кога је писмо од његове жене из Србије, да му исто достави.

Миливоја Митића машинисту С. Д. Ж, тражи његов сестрић Љубомир Живовић редов бр. п. 36 и моли га да му се јави.

Божидар Генић бр. п. 32 тражи брата Димитрија Генића и моли га да му се јави. Ко шта зна о Велимиру М. Ђрђевићу из Вяткова, нека јави Миловану Милосављевићу рес. поруч. бр. п. 48, ради доставе писма од куће.

Риста Кузмановић, писар, обвез. станице бр. 5, моли етета Драгојда Обрадовића управ. економије и брата Жарка Поповића, да му јаве адресе. Породица пита за њих.

ЗВАНИЧНИ ИЗВЕШТАЈИ

ФРАНЦУСКИ КОМИНИКЕ

На десној обали Мезе, после кратке артиљеријске припреме Французи су извршили једну детаљну операцију на фронту од три и по километра између Самоње и предела југоисточно од мајура Англмон. Француске трупе су сјајно заузеле прву и другу немачку линију као и дубоке немачке заклоне. Број заробљеника прелази 800.

Источна војска — Озбиљна артиљеријска активност са обе стране у области Дојрана, према Мајадагу и западно од Битоља према Крастали. Западно од Дојранског језера једно јако бугарско одељење, после јаке артиљеријске припреме и бомбардовања гранатама са загушљивии гасовима, извршио је напад, који је потпуно про-

пао и у коме је остало заробљеника у рукама британских трупа.

Извештај Штаба Источне Војске. — На француском и енглеском фронту одбијен је ноћас низ делимичних напада.

ИТАЛИЈАНСКИ КОМИНИКЕ

На висоравни Азјаго храбра одељења, која су десет дана без прекида не уступајући ни стопе земљишта, бранила мост преко Мелете, јуче су такође успешно одбили више снажних напада и извршили против напад са успехом. Заробили смо два митраљеска одељења.

На осталом делу фронта било је само артиљеријске акције. Наши су авијатичари оборили два непријатељска авиоплана према Монте Грапа.

НАЈНОВИЈЕ ВЕСТИ

ПАРИЗ. — Г. Клемансо дао је ову изјаву »Пети Журналу«: »Ја сам дошао на ово место да енергично наставим рат и да ликвидирам текуће послове.

»Положај Италије је несравњено бољи. Генерал Фок, који ће се ускоро вратити из Италије, донеће општи ратни план свих савезника, јер је вероватно да ће се зимски рат водити тамо доле.«

РИМ. — Италијанске трупе успешно врше против напад на висоравни Азјаго. На левој обали Пјаве. Немци су данас довлачили своје тешке топове; италијанска војска изгледа да је одлично спремна да издржи напад. Француско - енглеске трупе налазе се у Фиэзоле. Сви извештаји говоре да ће отпочети једна од најжучнијих и највећих битака.

ЛОЗАНА. — Граф Чернин, док се бавио у Берлину, изјавио је листу »Берлин ам Митаг« да је спреман да измени циљеве рата, које је изнео у свом последњем говору.

ПАРИЗ. — Француски министар финансија г. Клоц топло је честитао америчком министру финансија на успеху зајма Слободе.

ВАШИНГТОН. — 310 француских официра и подофицира стигли су и биће распоређени по логорима, које одреди америчка влада.

ПЕТРОГРАД. — За руског амбасадора у Риму постављен је кнез Трубецки а досадашњи

амбасадор Гирс иде у Лондон.

ПАРИЗ. — Истражни судија у афери листа »Аксон Франсез« донео је одлуку да да дело не постоји.

ЛОНДОН. — Нови министар авијатике, генерал Смитс, сматраће се као члан енглеске владе.

ЛОНДОН. — Енглеска гради нове ратне бродове, према којим ће дредноти типа »Краљица Јелисавета бити врло мали.

ЛОНДОН. — У Каиру је одржан велики митинг, на коме је донета револуција, којом се умољава енглеска влада да употреби све силе за реконструкцију Палестине у једну јеврејску државу.

ЦИРИХ. — Из Берлина јављају да ће се под председништвом Хелфериховим образовати једна велика комисија, коју ће сачињавати представници немачке индустрије и трговане, и чији ће задатак бити да проуча економске прилике после рата.

ЊУЈОРК. — Г. Хајленови председник Њујоршке општине изјавио је да потпуно одобрава ратну политику г. Вилсона.

АМСТЕРДАМ. — Из Кила јављају да влада велико незадовољство међу бродарским радницима у бродарницама »Германија« и »Ховалт«, због мале наднице за децу.

СРПСКИ ЗВАНИЧАН ИЗВЕШТАЈ 12. новембра растерали смо ватром непријатељску патролу јужно од Градешнице.

МАЛИ ОГЛАСИ

Фабрика »Нова Турнаву« продаје чисту комовицу од једног кила на више, као и част ковак и рум. Налази се у улици »Виктор Иго« бр. 3 — испод хотел »Телеграф«.